بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بـەنـاوی گـەلـەوە

پەرلەمانی كوردستان – عێراق

بەپێی حوكمی بڕگەی (١) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای ژمارە (١) ی ساڵی ١٩٩٢ هەموار كراو و بە پاڵپشتیی ئەو یاساكارییەی ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان خستیانە روو ، پەرلەمانی كوردستان – عێراق لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٢٦) لە رۆژی ١٥/٦/٢٠١١دا بڕیاری دەركردنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠١١
یاسای ئەنجومەنی گشتی راژە لە هەرێمی كوردستان – عێراق

بەشی یەكەم
پێناسەكان

ماددەی یەكەم :

مەبەست لەم زاراوە و دەستەواژانەی دادێن واتاكانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە :

یەكەم : هەرێم : هەرێمی كورستان – عێراق .

دووەم : ئەنجومەن : ئەنجومەنی گشتی راژە لە هەرێمدا .

سێیەم : سەرۆكی ئەنجومەن : سەرۆكی ئەنجومەنی گشتی راژە لە هەرێمدا .

بەشی دووەم
دامەزراندن و ئامانج

ماددەی دووەم :

لەهەرێمدا ئەنجومەنێك بە ناوی (ئەنجومەنی گشتی راژە لە هەرێمی كوردستان) دادەمەزرێت و خاوەن كەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆی دارایی و كارگێری دەبێت ، سەرۆكەكەی یان هەر كەسێك ئەو رای دەسپێرێت نوێنەرایەتی دەكات و سەربە ئەنجومەنی وەزیران دەبێت .

ماددەی سێیەم :

ئامانجی ئەنجومەن ئەمانەیە كە دادێن :

یەكەم : بەرز كردنەوەی ئاستی وەزیفەی گشتی و پەرە پێدانی راژەی گشتی و دەستەبەر كردنی دەرفەتی یەكسان و مسۆگەر كردنی بنەمای یەكسانی بۆ كەسانی شیاو بە پڕ كردنەوەیان .

دووەم : نەخشە کێشان بۆ کاروباری وەزیفەی گشتی و سەرپەرشتی کردنی .

سێیەم : پەرەپێدانی دەزگای کارگێری و بەرز کردنەوەی ئاستی پەیکەری وەزیفی دامەزراوەکانی هەرێم و پەرەپێدانی توانای فەرمانبەرانی راژەی گشتی بۆ ئەوان بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنانی پەیوەندیدار .

بەشی سێەم

پەیکەری رێکخستن

ماددەی چوارەم :

ئەنجومەن بریتییە لەم پێکهاتانەی دادێن :

یەکەم : فەرمانگەی کاروباری کارگێڕی و دارایی و یاسایی .

دووەم : فەرمانگەی توێژینەوە و لێکۆلینەوەی کارگێڕی .

سێیەم : فەرمانگەی پەرەپێدانی کارگێری .

چوارەم : فەرمانگەی هەماهەنگی و بەدواداچوون .

پێنجەم : راوێژکاری ئەنجومەن .

ماددەی پێنجەم :

جێگری سەرۆك جێی سەرۆك دەگرێتەوە و لە کاتی ئامادە نەبوونیشدا دەسەڵاتەکانی پیادە دەکات .

ماددەی شەشەم :

یەکەم : ئەنجومەن بە بانگهێشتی سەرۆك یان جێگرەکەی لە کاتی ئامادە نەبوونی سەرۆکدا ، کۆ دەبێتەوە.

دووەم : ئەنجومەن بە ئامادە بوونی زۆرینەی ئەندامانی کۆ دەبێتەوە و بڕیارەکانی ئەنجومەنیش بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئامادەبوو دەدرێن ، ئەگەر دەنگەکانیش یەکسان بوون ئەو لایە قبوول دەکرێت کە سەرۆك دەنگی لەگەڵ داوە .

بەشی چوارەم

ئەرکەکانی ئە نجومەن

ماددەی حەوتەم:

ئەنجومەن بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنانی پسپۆر یان پەیوەندیدار، ئەم ئەرکانەی دادێن دەگرێتە ئەستۆ :

یەکەم: دامەزراندن و دامەزراندنەوە و بەرز کردنەوە لە راژەی گشتی و لە سەر بنەمای پێوەری پیشەیی و توانا و پێویستی و بەو جۆرەی لەگەڵ پسپۆرایەتیی ئەنجومەنەکانی خۆجێیی یەکەکانی کارگێریدا ناکۆك نەبێت لەگەڵ بەدی هێنانی هاوسەنگی لە نێوان پارێزگاکاندا .

دووەم: دارشتنی سیاسەتی راژەی گشتی و دیاری كردنی ئامرازەكانی پیادە كردنی و هەڵسەنگاندنی ئاستی بـەجێ گەیاندن .

سێیەم: پێشنیار كردنی یاساو رێسای رێكخستن و پەرەپێدانی كاروباری وەزیفەی گشتی یان را دەربڕین تێیاندا .

چوارەم: ئامادە كردنی پەیكەری وەزیفی وەزارەتەكان و لایەنانی گرێ نەدراو بە وەزارەت و هەموو دامەزراوێك كە وەزیفەی گشتی تێدایە .

پێنجەم: شیكردنەوە و وەسف كردنی وەزیفەی گشتی و دانانی مەرجەكانی پڕ كردنەوەی .

شەشەم: دانانی سیاسەتی تایبەت بە مەشق و شیاندنی فەرمانبەرانی راژەی گشتی .

حەوتەم: دانانی سیاسەت و پرەنسیپ و كـە بـەدی هێنـانی هاوسـەنگی لـە نێـوان ژمـارەی فەرمانبـەران لـە فەرمانگەكانی جۆربەجۆری هەرێم و راژەی پێشكەش كراو مسۆگەر دەكات .

هەشتەم: ئەنجام دانی لێكۆڵینەوە و توێژینەوەی پەیوەندیدار بەپەرەپێدانی وەزیفـەی گـشتی و پێـشكەش كردنـی راسپاردە لەبارەیەوە بەلایەنی پەیوەندیدار لە هەرێمدا .

نۆیەم: ئامادەكردنی راپۆرتێكی ساڵانە لە بارەی كارەكانی ئەنجومەن كە بریتی بێت لە پێداچوونەوە بە پرۆسەكانی دامەزراندن و ئەو راسپاردانەی بە پێویـستیان دەزانێـت بـۆ بەرزكردنـەوەی ئاسـتی راژەی گـشتی و بـەرز كردنەوەی بۆ سەرۆكایەتی هەرێم و سەرۆكایەتی پەرلەمان و سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران .

دەیەم: ئامادە كردنی راپۆرتی ساڵانە لە بارەی هەر وەزارەتێك یان ئەو لایەنەی گرێـدراوی وەزارەت نییـە و بـەرز كردنەوەی بۆ سەرۆكایەتی هەرێم و سەرۆكایەتی پەرلەمان و سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران ، بریتیش بێت لە راسپاردە و پێشنیاری پێویست بۆ مسۆگەر كردنی باش بەجێ گەیاندنی كار .

یازدەیەم: ئامادە كردنی پرۆژە بودجەی تایبەت بە ئەنجومەن بۆ تۆمار كردنی لە نێوان بودجەی گشتی هەرێمدا .

دوازدەم: بەجێ گەیاندنی رووماڵ و لێكۆڵینەوە و ئامار و پێشكەش كردنی ئەو پێشنیارانەی پەیوەندییان بە بـەدی هێنانی هاوسەنگی لە نێوان پەیكەری مووچە و ئاستی گشتی بژێوییەوە هەیە، لەبەر رۆشـنایی خـەرجی گوزەران و نرخی كاڵا و خزمەت و پێوەرەكانی ئابووری و دیاری كردنی ئاستی هەرە نزمی گوزەرانی تاك لە وەزیفەی گشتیدا .

سێزدەم: ئەنجومەن بۆی هەیە شیانی ئەو كەسانە تاقی بكاتەوە ، كەدەخوازرێت دابمەزرێن یان دابمەزرێندرێنەوە ، چ بە دیمانە یان تاقی كردنەوەی بە نوسین یان بە هەردوو كیان پێكەوە ، بۆ ئاشنا بوون بە خەسڵەت و توانستی جەستە و شیانەكانیان، ئەوانەش لەوە بەدەر دەبن كە راژەی پێـشوویان لـە وەزیفەیەكـدا هەیـە و تێیـدا چەسپاون یان هەڵگری بروانامەی باڵان ، تەنیا مەگەر ژمارەی ئەوانەی بۆ بەدەست هێنانی ئەو وەزیفانەی داوا كراوە پڕ بكرێنەوە لەو وەزیفانە زیاتر بێت .

چواردەم: بایەخ دان بە دامەزراندنی خاوەن پێداویستی تایبەت لەو وەزیفانەی لەگەڵ توانا و شیانیاندا دەگونجێت .

بەشی پێنجەم
پەیکەری ئە نجومەن و میکانیزمی کار

ماددەی هەشتەم:

پەیکەری ئەنجومەن و میکانیزمی کار

یەکەم: ئەنجومەن پێك دێت لە :

١. سەرۆکی ئەنجومەن .

٢. جێگری سەرۆکی ئەنجومەن .

٣. بەرێوبەراتی گشتی لە ئەنجومەندا .

٤. راوێژکاری ئەنجومەن .

دووەم:

١. سەرۆکی ئەنجومەن بەپلەی (بریکاری وەزارەت) دەبێت .

٢. جێگری سەرۆکی ئەنجومەن و ئەندامانی بە پلەی بەرێوەبەری گشتی دەبن .

سێیەم: ئەنجومەنی وەزیران سەرۆکی ئەنجومەن و جێگرەکەی و ئەندامان کاندید دەکات و، بەپێی ئەم مەرجانەی دادێن بە مەرسومێکی هەرێمی دادەمەزرێن :

١. هاوولاتیی هەرێم بێت و تێیدا نیشتەجێ بێت .

٢. هەڵگری بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت و خاوەن شارەزایی و شیان بێت کە شایستە بە وەرگرتنی وەزیفەکە بێت و لە بواری پسپۆرایەتی خۆیدا راژەی هەبێت .

٣. ژیاننامە و رەفتاری باش بێت .

٤. بە تاوان یان کەتنێکی ئابڕووبەر حوکم نەدرابێت .

چوارەم: ئەو کاندید کردنەی لە بڕگەی (سێیەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە بە پێی ئەم میکانیزمەی دادێ دەبێت:

١. ئەنجومەنی وەزیران دەرگای هاتنە پێش لە هەموو دەزگاکانی راگەیاندن (بینراو و بیستراو و خوێندراوە) بۆ ماوەیەك کە لە سی رۆژ زیاتر نەبێت رادەگەیەنێت.

٢. راگەیاندنەکە هەموو مەرجەکانی کاندید کە لەم یاسایەدا هاتوون ، دەگرێتە خۆ .

پێنجەم : سەرۆك و جێگری سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەن بە پێی یاسا بۆ ماوەی (٥) ساڵ کە بۆ یەك جار قـابیلی نـوێ کردنەوەیە دادەمەزرێن .

شەشەم: سەرۆك ، هێندەی پەیوەندی بە کاروباری کارگێری و دارایی تایبەت بە ئەنجومەنەوە هەبێت ، دەسەڵاتی وەزیـری تایبەتمەند پیادە دەکات، بۆشی هەیە هەندێك لە دەسەڵاتەکانی بە جێگرەکەی بدات .

ماددەی نۆیەم:

یەکەم: ئەندامانی ئەنجومەن ئەرکی بەرێوەبردنی ئەو فەرمانگانەی لە بەندەکانی (یەکەم و دووەم و سێیەم و چـوارەم) لـە ماددەی هەشتەمی ئەم یاسایەدا هاتوون ، دەگرنە ئەستۆ .

دووەم: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر کە بە لای کەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەیە ، نوسینگەی سەرۆکی ئەنجومەن بەڕێوە دەبات .

بەشی شەشەم
حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی دەیەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە پەیرەوی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات .

ماددەی یازدەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە لە کاتی پێویستدا بەڕێوەبەرایەتی یان هۆبە یان بەش لەنوێ بکاتەوە یان هەڵوەشێنیتەوە یان تێکەڵیان بکات .

ماددەی دوازدەم:

کار بۆ هیچ دەقێکی یاسایی ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك بێت .

ماددەی سێزدەم:

ئەم یاسایە دوای تێپەڕ بوونی (٦٠) ڕۆژ بەسەر بڵاو کردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمیی (وەقـایعی کوردسـتان) دا جێبـەجێ دەکرێت.

محمد قادر عبدالله
(د.کەماڵ کەرکووکی)
سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

هۆی دەرچوونی

لەپێناو دامەزرندنی دەوڵەتی دەزگایی و ڕێکخستنی کاروبـاری وەزیفـەی گـشتی و پێکهێنـانی ئەنجومـەنێك ئەرکەکـەی پەرەپێدانی کار بێت لە فەرمانگەکانی هەرێمدا و گەلاڵە کردنی ڕێساو بنەمای دروست و دابین کردنـی دادپـەروەری و بـێ لایەنی و مسۆگەر کردنی پێوەرەکانی توانست لە دامەزراندن و دامەزراندنەوە و بەرز کردنەوەدا ، ئەم یاسایە دەرچووێندرا.

سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق
دیـــــوان – ژمارە : ٤٣٥ لە ٢٠١١/٧/١٩

بەپێی ماددەی (دەیەم / یەکەم / ٢)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ژمارە (١) ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو یاسای ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠١١ یاسای ئەنجومەنی گشتی ڕاژە لەهەرێمی کوردستان – عێراق ، بەدەرچوو دادەنرێن لەبەر ئـەوەی جـەنابی سـەرۆکی هـەرێم لـەماوەی یاساییدا پێی نەکرا واژووی بکات .